

สถาบันราชานุกูลมีความยินดีเผยแพร่ข้อมูล องค์ความรู้ นี้แก่ผู้สนใจ
การนำข้อมูลจากเว็บไซต์นี้ไปใช้เพื่อการศึกษา วิจัย
หรือเผยแพร่ต่อเพียงบางส่วน หรือทั้งหมด
กรุณาอ้างอิง “ชื่อเจ้าของผลงาน” เป็นแหล่งที่มาของข้อมูล

ผลงานเสนอให้ประเมิน

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการฝึกทักษะทางอาชีพ
: กรณีศึกษาบุคคลปัญญาอ่อนหญิง งานเย็บถุงผ้า

นางสาว
โรงพยาบาลราชานุกุล

ของ

นางอนงค์ คงถาวร

นักอาชีวบำบัด 6 ข

กลุ่มงานฟื้นฟูสมรรถภาพ

กองโรงพยาบาลราชานุกุล กรมสุขภาพจิต

กระทรวงสาธารณสุข

สธ.0606 พิเศษ

โรงพยาบาลราชานุกุล

4737 ถนนดินแดง เขตดินแดง

กทม.10320

หนังสือฉบับนี้ ให้ไว้เพื่อรับรองว่า เอกสารวิชาการเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการฝึกทักษะทางอาชีพ : กรณีศึกษาบุคคลปัญญาอ่อนหญิงงานเย็บถุงผ้า” เป็นผลงานที่ นางอนงค์ คงถาวร นักอาชีวบำบัด 6 ได้ใช้ความรู้ความสามารถในการจัดทำ 100%

เอกสารวิชาการนี้ เป็นกรณีศึกษา ที่ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการฝึกทักษะทางอาชีพ เพื่อเป็นแนวทางแก่บุคลากรงานอาชีวบำบัดในหน่วยงานด้านปัญญาอ่อนและจิตเวช นักศึกษาที่มาอบรม ดูงาน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการฝึกทักษะทางอาชีพให้แก่บุคคลปัญญาอ่อนและจิตเวช สามารถพัฒนาทักษะในการฝึกอาชีพได้สูงสุด ได้ทำการเผยแพร่ในโรงพยาบาลราชานุกุล หน่วยงานในสังกัด กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

ให้ไว้ ณ วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ.2540

(นางชวลลา เขียรธนู)

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเวชกรรม สาขาจิตเวช (นายแพทย์ 10)
รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลราชานุกุล

คำนำ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการฝึกทักษะทางอาชีพของบุคคล
ปัญญอ่อน : กรณีศึกษางานเย็บถุงผ้า ต้องการวิเคราะห์ให้เห็นว่า การที่บุคคลปัญญอ่อน
จะประสบผลสำเร็จในการฝึกทักษะทางอาชีพนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยใด เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูผู้
สอนงานอาชีพและผู้ปกครอง ในการฝึกทักษะทางอาชีพแก่บุคคลปัญญอ่อนรวมทั้งบุคคลที่
มีปัญหาทางจิตเวช ในการสร้างเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการฝึกทักษะทางอาชีพต่อไป เพื่อให้
การฝึกสอนทักษะทางอาชีพบรรลุผลสำเร็จขั้นสูงสุด

อนงค์ คงถาวร

28 พ.ย.40

ห้องสมุด
โรงพยาบาลราชานุกูล

สารบัญ

หน้า

คำนำ.....ก

สารบัญ.....๒

บทคัดย่อ.....ค

บทที่ 1 บทนำ.....1

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....3

บทที่ 3 ผลการศึกษา.....10

บทที่ 4 สรุปผลการศึกษา.....15

เอกสารอ้างอิง

บทคัดย่อ

ในการพัฒนาทักษะทางอาชีพให้กับบุคคลปัญญาอ่อน ปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อความสำเร็จประกอบด้วยปัจจัยหลัก 2 ประการ คือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยปัจจัยภายในขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญา(IQ) ความสนใจหรือความถนัดของบุคคลปัญญาอ่อน ส่วนปัจจัยภายนอกขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมภายในบ้าน ในสถานศึกษาหรือในสังคม ซึ่งปัจจัยภายนอกเหล่านี้สามารถเกิดได้จากแรงกระตุ้นของบิดามารดา ญาติ พี่น้อง ครูอาจารย์ รวมทั้งบุคคลอื่นๆ ในสังคมเป็นสำคัญ

แต่การตัดสินความสำเร็จในการฝึกทักษะทางอาชีพ มักใช้ปัจจัยภายใน คือเกณฑ์ของระดับสติปัญญาเป็นหลัก โดยมองข้ามปัจจัยภายในอื่นๆ และมองปัจจัยภายนอกเป็นเรื่องราวรองลงมาจากศึกษากลุ่มตัวอย่างของบุคคลปัญญาอ่อน ที่ได้รับการฝึกทักษะด้านอาชีพแล้ว พบว่า ระดับสติปัญญาไม่ใช่เกณฑ์ที่สำคัญที่สุดในการตัดสินความสำเร็จในการฝึก แต่ยังขึ้นกับปัจจัยภายในอื่นๆ และปัจจัยภายนอก เช่น ความสนใจ ความถนัด ความเอาใจใส่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมในครอบครัวที่เป็นส่วนกระตุ้นให้เด็กมีความสนใจ และมีความตั้งใจที่จะฝึกทักษะด้านอาชีพจนสำเร็จ นอกจากนี้แผนการสอน รวมทั้งวิธีการสอนของครูก็มีส่วนที่จะช่วยผลักดันให้บุคคลปัญญาอ่อนประสบความสำเร็จได้ เพราะลักษณะอย่างหนึ่งของบุคคลปัญญาอ่อน คือ มีความสนใจเพียงช่วงเวลาสั้นๆ และต้องใช้เวลาในการฝึกหัด ดังนั้น ครูผู้สอนจึงต้องเข้าใจในข้อจำกัดความสามารถนี้ และควรจัดแผนการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่น และมีความเหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคนไป

- 1 -

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและประเด็นปัญหา

การที่บุคคลจะสามารถทำงานหรือประกอบอาชีพได้ประสบผลสำเร็จ จากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ(2533) พบว่า ปัจจัยที่ทำให้บุคคลที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาประสบผลสำเร็จเกี่ยวกับงานอาชีพ มีอยู่ด้วยกัน 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยพื้นฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม และปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขเฉพาะกรณี ปัจจัยพื้นฐานเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของตัวบุคคล ซึ่งอาจจะติดตามตัวมาแต่กำเนิดหรือไม่ก็ได้ เช่น ความฉลาด มีไหวพริบดี มีความสามารถและความถนัดในงานอาชีพ มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพที่ทำอยู่ การตรงต่อเวลา ความอดทน เป็นต้น ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวบุคคลเหล่านั้น และมีส่วนผลักดันให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินงาน เช่น ครอบครัว เพื่อน เป็นต้น และปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขเฉพาะกรณี ซึ่งมีส่วนช่วยเสริมหรือผลักดันอย่างสำคัญที่ทำให้ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพ เช่น ความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นต้น

ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ อาจแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ได้ 2 กลุ่ม คือ ปัจจัยภายใน(ปัจจัยพื้นฐาน) และปัจจัยภายนอก(ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขเฉพาะกรณี) ซึ่งน่าจะเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการฝึกทักษะทางอาชีพแก่บุคคลปัญญาอ่อนได้เช่นเดียวกัน แต่จากประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการฝึกอาชีพบุคคลปัญญาอ่อนเป็นเวลา 29 ปี ของผู้ศึกษาเรื่องนี้ พบว่า คนส่วนใหญ่มักตัดสินความสำเร็จในการฝึกทักษะทางอาชีพของบุคคลปัญญาอ่อน โดยใช้เกณฑ์ของระดับสติปัญญาเป็นหลัก โดยมองปัจจัยภายในอื่น ๆ และปัจจัยภายนอกเป็นเรื่องรองลงมา จึงได้สนใจศึกษาในประเด็นการฝึกทักษะทางอาชีพให้กับบุคคลปัญญาอ่อนว่า การจะบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับระดับเชาว์ปัญญา 50-70 เป็นสำคัญ หรือน่าจะมีปัจจัยอื่นที่สามารถกำหนดความสามารถในการฝึกทักษะทางอาชีพของบุคคลปัญญาอ่อนได้อีก เช่น ความถนัดเฉพาะตัว สภาพแวดล้อมในสังคมและครอบครัว เป็นต้น

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษาความสำคัญของการใช้ระดับเชาว์ปัญญา เพื่อเป็นเกณฑ์ในการตัดสินความสามารถในการฝึกทักษะทางอาชีพ
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการฝึกทักษะทางอาชีพของบุคคลปัญญาอ่อน
- 2.3 เพื่อศึกษาแนวทางในการเรียนการสอนให้กับบุคคลปัญญาอ่อน

3. ขอบเขตการศึกษา

3.1 กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคคลปัญญาอ่อนหญิงที่ฝึกทักษะทางอาชีพในงานเย็บถุงผ้า ของโรงพยาบาลราชานุกุล อายุ 17-18 ปี ไม่มีความพิการอย่างอื่น และไม่มีปัญหาด้านพฤติกรรม จำนวน 7 คน

3.1.1 ปัญญาอ่อนน้อย(IQ 50-55 ถึงประมาณ 70)* จำนวน 1 คน

3.1.2 ปัญญาอ่อนปานกลาง(IQ 35-40 ถึง 50-55)* จำนวน 6 คน

3.2 ระยะเวลาในการศึกษา 2 ปี เริ่มต้นตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2537 ถึงเดือนมีนาคม 2539

4. วิธีการศึกษา

4.1 หลังจากเริ่มการเรียนการสอน จะมีการประเมินผลความก้าวหน้าเป็นรายบุคคล เพื่อสังเกตพัฒนาการของบุคคลปัญญาอ่อนและบันทึกระยะเวลาที่แต่ละคนใช้ในการฝึกทักษะงานอาชีพ จนกระทั่งทำได้ในแต่ละขั้นตอนไว้ จนครบทุกขั้นตอนหรือจนถึงขั้นตอนสูงสุด ที่บุคคลปัญญาอ่อนสามารถทำได้

4.2 รวมระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละขั้นตอน จนถึงขั้นตอนที่สามารถทำได้สูงสุดเป็นรายบุคคล และศึกษาความแตกต่างในการใช้เวลาฝึกทักษะของแต่ละคน และนำไปเปรียบเทียบกับแผนเวลามาตรฐานที่ได้ประมาณการไว้สำหรับฝึกการเย็บถุงผ้า

4.3 วิเคราะห์ผลจากองค์ประกอบ IQ และองค์ประกอบอื่นๆ เช่น พฤติกรรม การเรียน ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลปัญญาอ่อน การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการฝึกทักษะทางอาชีพและวิธีการสอนของครู

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ได้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการฝึกทักษะทางอาชีพ แก่บุคคลปัญญาอ่อน

5.2 เป็นแนวทางแก่ครูผู้สอนในการสร้างเสริมปัจจัย ที่มีผลต่อการฝึกทักษะทางอาชีพ เพื่อให้บุคคลปัญญาอ่อนสามารถพัฒนาทักษะในการฝึกอาชีพได้สูงสุด

*ที่มา DSM IV อ้างจาก กัลยา สุตะบุตร ในความรู้เรื่องภาวะปัญญาอ่อน พ.ศ.2539

-3-

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบในการฝึกทักษะอาชีพ

1. ทักษะที่จำเป็นในการเย็บถุงผ้า

1.1 ทักษะทางร่างกาย (Physical)

- อวัยวะที่ใช้ คือ แขน ขา มือและเท้า
- ลักษณะการเคลื่อนไหวแบบละเอียดอ่อนประณีต มีลักษณะทำซ้ำ ๆ
- ต้องอาศัยความแข็งแรงของขาและเท้าในการเย็บจักรค่อนข้างมาก

1.2 การผสมผสานการรับรู้ (Sensory integration)

- ต้องอาศัยประสาทสัมผัสทางตา หู และการสัมผัส
- ต้องสามารถรู้ตำแหน่งและรูปทรงง่าย ๆ ได้
- ตา มือ และเท้า ต้องมีความสัมพันธ์กันได้ดี

1.3 ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive)

- ต้องสามารถรับรู้ บุคคล เวลา และสถานที่ได้
- ต้องมีความจำดี
- ต้องมีสมาธิ และความตั้งใจในการทำงานได้อย่างน้อย 20 นาที
- ต้องสามารถแก้ปัญหา โดยเฉพาะการทำตามแบบง่าย ๆ ที่กำหนดให้ได้

1.4 จิตสังคม (Psychosocial)

- ต้องสามารถรับรู้และเข้าใจความรู้สึก และความต้องการของตนเองได้บ้าง
- ต้องสามารถบอกความรู้สึกหรือความต้องการออกมาโดยการพูด เขียน หรือทำท่าทางที่สามารถเข้าใจได้

2. เป้าหมายในการเย็บถุงผ้าตามขั้นตอน

2.1 วิธีการใช้จักร

- ใส่สายพานจักร
- วางเท้าทั้งสองบนที่ถีบจักร
- หมุนล้อจักรเข้าหาตัว เพื่อให้จักรทำงาน
- วางเท้าทั้ง 2 ข้างบนจักร
- นั่งตัวตรง

2.2 ฝึกถีบจักรโดยไม่ใส่เข็ม

2.3 ฝึกถีบจักรตามเส้นบนกระดาษได้ ใช้ดินสอเป็น (มีเข็มแต่ไม่มีด้าย ครูใส่เข็มให้)

2.4 เย็บตามเส้นตรงบนผ้าได้

-4-

2.5 รู้วิธีย่ำในตอนเริ่มต้นและเมื่อเย็บเสร็จแล้ว

2.6 สามารถเย็บถุงผ้าได้

3. การกำหนดระยะเวลาในการเรียนรู้ตามเป้าหมาย

ตารางกำหนดระยะเวลาในการเรียนรู้ตามเป้าหมาย

เป้าหมาย	ระยะเวลาที่กำหนด(สัปดาห์)
1. รู้จักวิธีใช้จักร	
1.1 ใส่สายพาน	5
1.2 วางเท้าทั้ง 2 ข้างบนที่ถีบจักร	3
1.3 หมุนล้อจักรเข้ามาตัว เพื่อให้จักรทำงาน	6
1.4 วางมือทั้งสองข้างบนจักร	6
1.5 การนั่งตัวตรง	8
2. ฝึกถีบจักรให้คล่องโดยไม่ใส่เข็ม	12
3. ฝึกถีบจักรตามเส้นบนกระดาดได้ ใช้ดินผีเป็น (มีเข็มแต่ไม่มีด้าย ครูใส่เข็มให้)	11
4. เย็บตามเส้นตรงบนผ้าได้	10
5. รู้จักวิธีย่ำในตอนเริ่มต้นและตอนเย็บเสร็จแล้ว	7
6. สามารถเย็บถุงผ้าได้	12

4. หลักสูตรการสอนเย็บถุงผ้า

เป้าหมาย	เนื้อหา	วิธีการสอน	ประเมินผล
1. บอก/ชี้ ส่วนประกอบต่างๆ ของจักร	ส่วนประกอบต่างๆ ของจักร 1. สายพาน 2. วงล้อ 3. ที่ถีบจักร 4. ดิ้นผี 5. เข็มจักร 6. กระสวย 7. กระโหลกกระสวย	ขั้นตอนการสอน ให้นักเรียนรู้จักส่วนประกอบของจักร	-สังเกต บันทึกการทำงานของเด็กแต่ละครั้ง ระดับ 1 -ครูช่วยบอก ระดับ 2 -ครูช่วยเล็กน้อย ระดับ 3 -ทำตัวเอง
2. วิธีใช้จักรพื้นฐาน	การฝึกเย็บจักร 1. การฝึกถีบจักรโดยไม่ใส่เข็ม -ถอดเข็มและด้ายที่คล้องจักรออก -คลายเกลียวบังคับล้อออก (เพื่อไม่ให้แกนนำเข็มเคลื่อนที่) -คล้องสายพานใส่วงล้อ (ข้างล่างจักร) -วางเท้าบนที่วางเท้า ตรงส่วนล่างของขาจักร ให้เหลื่อมกันตามถนัด โดยให้ขาข้างหนึ่ง อยู่ริมบน ส่วนอีกข้างหนึ่ง จะเย็บ	-ครูอธิบาย สาธิตส่วนประกอบที่ 1, 2, 3 -บอก/ชี้ให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอน -ฝึกจนคล่อง	

เป้าหมาย	เนื้อหา	วิธีการสอน	ประเมินผล
3.การใช้จักรเย็บ เส้นตรงบนกระ ดาศ โดยมีเข็ม แต่ไม่มีด้าย	อยู่ริมล่าง เท้าบน จะทำ หน้าที่ กดให้วงล้อเคลื่อน เดินหน้า ส่วนเท้าล่างให้ กดบังคับ เมื่อต้องการให้ วงล้อหยุด -นั่งในท่าที่สบาย ตัวตรง -เริ่มเดินจักร โดยใช้เท้ากด บนแผงเหล็ก ให้วงล้อหมุน เข้าหาตัว อย่างสม่ำเสมอ โดยเริ่มจากช้า ๆ แล้วค่อย เร็วขึ้น และฝึกหยุดเดิน จักร(ฝึกให้คล่องและเดิน จักรสม่ำเสมอ) การฝึกเย็บเส้นตรงบนกระดาศ (มีเข็ม แต่ไม่มีด้าย) 1. ยกตีนผีขึ้น 2. สอดกระดาศใต้ตีนผีแล้ว ลดตีนผีมาทับกระดาศไว้ 3. ฝึกเย็บตามเส้นบน กระดาศ เพื่อแนวฝีเข็ม แล้วฝึกเย็บฝีเข็มให้ตรง 4. ฝึกหยุดจักรโดยให้เข็มปัก บนกระดาศ	-ครูอธิบาย สาธิตให้ นักเรียนดู -นักเรียนฝึกปฏิบัติ -ครูต้องแนะนำเป็น รายบุคคล	

เป้าหมาย	เนื้อหา	วิธีการสอน	ประเมินผล
4.ใช้จักรเย็บผ้าเป็น	โดยปฏิบัติตามขั้นตอนในข้อ 3 แต่เปลี่ยนวิธีเป็นร้อยด้ายและเย็บตะเข็บผ้า	-เหมือนข้อ 3	
5.การเย็บย៉าก่อนเริ่มต้นและเมื่อเย็บเสร็จแล้ว	การเย็บย៉าก 1. เย็บลงมาประมาณ 1 นิ้ว 2. ยกตีนผีขึ้น หมุนผ้ากลับ ยกตีนผีลงเย็บเข้าแนวเดิม 3. ยกตีนผีขึ้น หมุนผ้ากลับ ยกตีนผีลง เย็บลงมาตามแนวเส้นตรง	-ครูอธิบาย สาธิต -นักเรียนปฏิบัติ -ครูแนะนำเป็นรายบุคคล	
6. เย็บถุงผ้าได้	เนื้อหาการเย็บ ปฏิบัติตามขั้นตอนในข้อ 4, 5	-ครูอธิบาย สาธิต -นักเรียนปฏิบัติ -ครูแนะนำเป็นรายบุคคล	

5. หลักการสอน

ก่อนการสอนเด็กให้เกิดการเรียนรู้ ควรเตรียมความพร้อมก่อนฝึกสอน ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. ความตั้งใจ เป้าหมายของการฝึกความตั้งใจ คือ เริ่มต้นฝึกให้เด็กมองและฟังที่ผู้สอนได้สอน ไม่เบนความสนใจไปที่อื่น

2. การเลียนแบบ จะต้องทำตัวอย่างให้ดูซ้ำๆ กันหลายครั้ง เพื่อให้เด็กมีความเข้าใจและสนใจที่จะทำตาม และควรให้ความช่วยเหลือทางกายและการพูดสอนตลอดเวลา

3. การยินยอม

หลักการสอนมีดังนี้

1. คำสั่งต้องง่าย ชัดเจนและคงที่ เมื่อสั่งแล้วต้องรอให้เด็กปฏิบัติตามพอสมควร ประมาณ 3-5 วินาที ถ้ายังทำไม่ได้ให้ช่วยเหลือ จนทำให้สำเร็จขั้นตอนนั้น
2. การช่วยเหลือ แบ่งเป็น 3 ชนิด คือ
 - 2.1 การช่วยเหลือทางกาย เช่น การจับมือทำ
 - 2.2 การช่วยเหลือทางวาจา เช่น บอกให้ทำ
 - 2.3 การช่วยเหลือโดยใช้ท่าทาง เช่น ชี้ออก พยักหน้า สั่นหน้าการช่วยเหลือควรช่วยทันทีที่เด็กทำไม่ได้ หรือไม่ทำ หลังจากที่ให้เวลาเด็กปฏิบัติแล้ว 3-5 วินาที ช่วยจนเด็กทำได้สำเร็จและค่อยๆ ลดการช่วยเหลือลง
3. การให้แรงเสริม คือ การให้คำชมเชยทันทีเมื่อเด็กทำเสร็จ แล้วให้อย่างสม่ำเสมอ และค่อยๆ ลดลงเมื่อเด็กทำกิจกรรมนั้นได้แล้ว
4. การขัดขวาง เมื่อเด็กทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง จำเป็นต้องขัดขวางหรือหลีกเลี่ยงไม่ให้เด็กทำในสิ่งนั้น ซึ่งทำได้ 2 วิธี คือ
 - 4.1 ใช้มือจับเด็กไว้เมื่อเด็กทำไม่ถูกต้อง
 - 4.2 จับมือเด็กทำในสิ่งที่ถูกต้อง
5. ขั้นตอนการสอน ต้องย่อยขั้นตอนในการสอนให้ง่ายในการฝึกทักษะ เพื่อให้บุคคลปัญญาอ่อนเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้
6. ในการสอนต้องให้ความสนใจในปัญหาของบุคคลปัญญาอ่อนทุกด้าน และสภาพแวดล้อมที่บุคคลปัญญาอ่อนจะต้องกลับไปดำเนินชีวิต เพื่อประกอบการพิจารณาจัดโปรแกรมการสอนให้เหมาะสม
7. ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ที่มีผลต่อพัฒนาการของบุคคลปัญญาอ่อน

6. การประเมินผล

หลังจากการเรียนการสอนทุกครั้ง ผู้สอนจะต้องประเมินผลการเรียน เพื่อดูความก้าวหน้าของบุคคลปัญญาอ่อน และดูว่าการสอนที่ใช้สอนบุคคลปัญญาอ่อนนั้น เหมาะสมกับความสามารถของบุคคลปัญญาอ่อนหรือไม่ เพราะบุคคลปัญญาอ่อนบางคนทำงานได้เอง บางคนต้องการคนชี้แนะ ผู้สอนต้องเฝ้าสังเกตว่า เด็กคนไหนต้องการคำแนะนำ เพื่อเขาจะได้ไม่รู้สึกถูกทอดทิ้ง

บางคนต้องการเวลาหลายชั่วโมง บางคนทำเดี่ยวเดียวเสร็จ บางคนต้องการทำตามกำหนดเวลาที่กำหนด บุคคลปัญญาอ่อนต้องเรียนรู้การจำกัดเวลา เขาจะต้องทำงานให้เสร็จตามเวลาที่

-9-

กำหนด เขาต้องเรียนรู้ว่ามีเวลาตั้งต้นและเวลาจบ

ผู้สอนจะต้องคอยสังเกตความเปลี่ยนแปลงของบุคคลปัญญาอ่อนว่า มีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง ได้รับประโยชน์อะไรจากการสอนนี้บ้าง และเพื่อให้ทราบว่าหลังจากที่ได้ประเมินผลการเรียนการสอนแล้ว รู้ความก้าวหน้าของบุคคลปัญญาอ่อน ผู้สอนจะสอนอะไรต่อไป เพื่อที่จะได้เตรียมโปรแกรมการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถของบุคคลปัญญาอ่อนเป็นรายบุคคล

ผู้สอนควรวิเคราะห์เนื้อหาซ้ำ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้เหมาะสมกับบุคคลปัญญาอ่อน

การประเมินผลใช้รายการตรวจสอบ (Checklist) แบ่งเป็น

6.1 ประเมินบุคคลปัญญาอ่อนก่อนเข้าเรียน

-เพื่อวางแผนการสอน

6.2 ประเมินผลหลังการเรียนการสอน

-เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับประเมินก่อนเข้าเรียน ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง เช่น ด้านพฤติกรรม ทักษะ

-เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับส่วนประกอบที่สำคัญ ก่อนที่จะเริ่มเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงแผนการสอน

-10-

บทที่ 3

ผลการศึกษา

จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ สามารถแจกแจงรายละเอียดตามตาราง
ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	เพศ	อายุ (ปี)	IQ
1.	หญิง	21	53
2.	หญิง	18	48
3.	หญิง	16	40
4.	หญิง	17	39
5.	หญิง	18	38
6.	หญิง	18	37
7.	หญิง	19	36

หมายเหตุ ข้อมูลจากการศึกษา ปี 2537-2538

จากตารางที่ 1 ถ้าเราแบ่งกลุ่มของบุคคลปัญญาอ่อนตามเกณฑ์ของระดับ IQ แล้ว จะพบว่า
กลุ่มตัวอย่งนี้ประกอบด้วย ระดับปัญญาอ่อนขนาดเล็กน้อย จำนวน 1 คน คือ ลำดับที่ 1 และระดับ
ปัญญาอ่อนขนาดปานกลาง จำนวน 6 คน คือ ตั้งแต่ระดับที่ 2-6

เมื่อเริ่มการเรียนการสอนภายใน 1 ปี ตามแผนการสอน ต้องแบ่งขั้นตอนการสอนและระยะเวลา
ในการสอนให้ตรงตามแผนที่กำหนดไว้ แต่การเรียนการสอนบุคคลปัญญาอ่อน จะพบปัญหา
เกี่ยวกับระยะเวลาในการเรียนการสอนแต่ละขั้นตอนไม่ตรงตามที่กำหนดไว้ เพราะบุคคลปัญญา
อ่อนมีความสนใจในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ จะลืมนง่าย ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างช้า ๆ ส่งผลให้
ภายในระยะเวลา 1 ปี ไม่สามารถที่จะสอนให้ครบทุกขั้นตอน

นอกจากปัจจัยพื้นฐานทางด้านพฤติกรรมและระดับสติปัญญาแล้ว ความล่าช้ามาจาก
ลักษณะงานที่นำมาให้ฝึกทักษะทางอาชีพด้วย เนื่องจากงานเย็บถุงผ้าเป็นงานที่ประณีต ค่อนข้าง
ละเอียดและต้องทำซ้ำ ๆ กันตลอดเวลา ทำให้บางครั้งบุคคลปัญญาอ่อนอาจเกิดความเบื่อหน่าย ที่
จะต้องทำงานซ้ำ ๆ กันเป็นเวลานาน ซึ่งปัญหาด้านพฤติกรรมนี้ เป็นพฤติกรรมหลักอย่างหนึ่งในการ
เรียนของบุคคลปัญญาอ่อนเหล่านี้ด้วย

-11-

ดังนั้น ทางออกที่ผู้สอนจะสอนให้กับบุคคลปัญญาอ่อนให้ลุล่วงที่ละขั้นตอนได้นั้น ผู้สอนต้องมีความยืดหยุ่นในการสอนสูง เช่น เมื่อบุคคลปัญญาอ่อนอารมณ์ไม่ดี ไม่สนใจที่จะทำงาน ผู้สอนต้องหยุดพัก เพื่อผ่อนคลายอารมณ์ โดยการให้ไปเข้าห้องน้ำหรือไปล้างหน้าก่อน เมื่ออารมณ์ดีแล้วจึงกลับเข้ามาทำงานตามเดิม

สำหรับผลการศึกษากลุ่มตัวอย่าง แสดงได้ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงระยะเวลาที่บุคคลปัญญาอ่อนในการฝึกเย็บถุงผ้า จำแนกตามระดับ IQ

เป้าหมาย	ลำดับที่ / IQ						
	1/53	2/48	3/40	4/39	5/38	6/37	7/36
1. รู้จักวิธีใช้จักร							
1.1 ใส่สายพาน	1	5	2	2	10	2	10
1.2 วางเท้าทั้งสองบนที่ถีบจักร	1	6	4	5	4	3	6
1.3 หมุนล้อจักรเข้าหาตัว เพื่อให้จักรทำงาน	1	6	4	5	7	4	6
1.4 วางมือทั้งสองข้างบนจักร	1	4	5	4	4	1	6
1.5 นั่งตัวตรง	1	4	4	4	6	1	8
2. ฝึกถีบจักรให้คล่องโดย ยังไม่ใส่เข็ม	1	26	8	8	9	6	12
3. ฝึกถีบจักรตามเส้นบนกระดาษได้ ใช้ตีนผีเป็น(มีเข็มแต่ไม่มีด้าย ครูใส่เข็มให้)	7	-	18	9	-	7	-
4. เย็บตามเส้นตรงบนผ้าได้	8	-	19	19	-	9	-
5. รู้วิธีย่ำในตอนเริ่มต้นและเมื่อ เย็บเสร็จ	11	-	12	12	-	11	-
6. สามารถเย็บถุงผ้าได้	12	-	15	13	-	15	-
รวม	44*	51*	91*	81*	40*	59*	48*

หมายเหตุ ระยะเวลาในตารางแทนจำนวนสัปดาห์ที่ใช้ในการฝึกแต่ละขั้นตอน

* แทนจำนวนสัปดาห์สะสมที่ใช้ในการฝึกถึงขั้นตอนสูงสุด ที่บุคคลปัญญาอ่อนสามารถทำได้

-12-

จากตารางที่ 2 พบว่า บุคคลปัญญาอ่อนทั้ง 7 คน ไม่สามารถฝึกได้สำเร็จครบทุกขั้นตอนได้ ทุกคน จะเย็บถุงผ้าได้ก่อน 2 ปี เพียง 2 คน คือ ลำดับที่ 1 และลำดับที่ 6 เท่านั้น ส่วนนักเรียน ลำดับที่ 3 และที่ 4 สามารถเย็บถุงผ้าได้หลัง 2 ปี นอกนั้นสามารถทำได้ในขั้นตอนที่ 2 คือ การฝึก ถีบจักรให้คล่องโดยไม่ใส่เข็ม

การฝึกทักษะในขั้นตอนที่ 1 วิธีใช้จักร และขั้นตอนที่ 2 ฝึกถีบจักรให้คล่อง ครูผู้สอนใช้สอน 2 ขั้นตอนไปพร้อม ๆ กัน

ระยะเวลาที่นำมาแสดง จะบอกแต่เพียงเวลาที่ใช้ในการฝึกของแต่ละขั้นตอนเท่านั้น และในช่วงที่ไม่มีการบันทึกเวลา ไม่ได้หมายความว่าไม่มีการสอน ยังทำการสอนปกติ แต่บุคคลปัญญา อ่อนไม่สามารถฝึกทักษะในขั้นตอนนั้นได้

เมื่อนำระยะเวลาที่บุคคลปัญญาอ่อน ลำดับที่ 1 และลำดับที่ 6 ใช้ในการฝึกทักษะแต่ละขั้นตอนมาเปรียบเทียบกับระยะเวลาตามแผนการสอน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบระยะเวลาที่บุคคลปัญญาอ่อนใช้เย็บถุงผ้า

เป้าหมาย	เวลาตามแผน (สัปดาห์)	เวลานักเรียน ลำดับที่ 1 IQ 53	เวลานักเรียน ลำดับที่ 6 IQ 37
1. รู้จักวิธีใช้จักร			
1.1 ใส่สายพาน	5	1	2
1.2 วางเท้าทั้งสองบนที่ถีบจักร	3	1	3
1.3 หมุนล้อจักรเข้าหาตัว เพื่อให้จักรทำงาน	6	1	4
1.4 วางมือทั้งสองข้างบนจักร	6	1	1
1.5 นั่งตัวตรง	8	1	1
2. ฝึกถีบจักรให้คล่องโดยยังไม่ใส่เข็ม	12	1	6
3. ฝึกถีบจักรตามเส้นบนกระดาษได้ ใช้ดินสอเป็น (มีเข็มแต่ไม่มีด้าย ครูใส่เข็มให้)	11	7	7
4. เย็บตามเส้นตรงบนผ้าได้	10	8	9
5. รู้วิธีย่ำในตอนเริ่มต้นและเมื่อ เย็บเสร็จ	7	11	11
6. สามารถเย็บถุงผ้าได้	12	12	15
รวม	80	44	59

-13-

จากตารางที่ 3 พบว่า บุคคลปัญญาอ่อนลำดับที่ 1 ใช้เวลาเพียง 44 สัปดาห์ในการฝึกขั้นตอนทั้งหมด เมื่อเทียบกับเวลาตามแผนทั้งหมด 80 สัปดาห์ พบว่า ใช้เวลาเพียง 55% ของเวลาทั้งหมด สำหรับบุคคลปัญญาอ่อนในลำดับที่ 6 ใช้เวลา 59 สัปดาห์ในการฝึกทักษะครบทุกขั้นตอน คิดเป็น 73.75% ของเวลาเรียนทั้งหมด

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบเวลาที่บุคคลปัญญาอ่อนใช้เย็บถุงผ้า

เป้าหมาย	ตาม แผน	ลำดับที่ 1 IQ 48	ลำดับที่ 3 IQ 40	ลำดับที่ 4 IQ 39	ลำดับที่ 6 IQ 38
1. รู้จักวิธีใช้จักร					
1.1 ใส่สายพาน	5	1	2	2	2
1.2 วางเท้าทั้งสองบนที่ถือจักร	3	1	4	5	3
1.3 หมุนล้อจักรเข้าหาตัว เพื่อให้ จักรทำงาน	6	1	4	5	4
1.4 วางมือทั้งสองข้างบนจักร	6	1	5	4	1
1.5 นั่งตัวตรง	8	1	4	4	1
2. ฝึกถือจักรให้คล่อง (ไม่ใส่เข็ม)	12	1	8	8	6
3. ฝึกถือจักรตามเส้นบนกระดาษได้ ใช้ดินสอเป็น (มีเข็มแต่ไม่มีด้าย ครูใส่เข็มให้)	11	7	18	9	7
4. เย็บตามเส้นตรงบนผ้าได้	10	8	19	19	9
5. รู้จักวิธีย่ำในตอนเริ่มต้น และเมื่อ เย็บเสร็จ	7	11	12	12	11
6. สามารถเย็บถุงผ้าได้	12	12	15	13	15
รวม	40	44	91	81	59
ร้อยละ	-	55	113.75	101.25	73.75
ค่าเฉลี่ยร้อยละของการเรียน			96.25		

จากตารางที่ 4 บุคคลปัญญาอ่อนลำดับที่ 1 ใช้เวลาเพียง 44 สัปดาห์ในการฝึกขั้นตอนทั้งหมด เมื่อเทียบกับเวลาตามแผนทั้งหมด 80 สัปดาห์ พบว่าใช้เวลาเพียง 55% ของเวลาทั้งหมด ส่วนบุคคลปัญญาอ่อนในลำดับที่ 3,4 และ6 จัดอยู่ในกลุ่มปัญญาอ่อนระดับปานกลาง(IQ 35-40)

-14-

ใช้เวลาเฉลี่ยร้อยละ 96.25 ของเวลาตามแผน จึงสามารถเรียนได้ครบทุกชั้นตอน โดยบุคคลปัญญาอ่อนลำดับที่ 3, และ 4 ใช้เวลาเรียนเกิน 2 ปี (คิดเป็นร้อยละ 113.75 และ 101.25 ของเวลาตามแผน) มีเพียงบุคคลปัญญาอ่อนลำดับที่ 6 เท่านั้น ใช้เวลา 59 สัปดาห์ ในการศึกษาทักษะครบทุกชั้นตอน คิดเป็นร้อยละ 73.75 % ของเวลาตามแผน จึงเห็นได้ว่า บุคคลปัญญาอ่อนระดับปานกลางบางคน ก็สามารถเรียนรู้งานทุกชั้นตอนได้ใกล้เคียงกับบุคคลปัญญาอ่อนระดับน้อย

แต่ถ้ามองถึงบุคคลปัญญาอ่อนที่สามารถทำได้ครบทุกชั้นตอนแล้ว จะพบว่าบุคคลปัญญาอ่อนลำดับที่ 1 และที่ 6 จัดอยู่ในกลุ่มบุคคลปัญญาอ่อนที่มีระดับต่างกัน โดยบุคคลปัญญาอ่อนลำดับที่ 1 มีระดับ IQ 53 จัดอยู่ในกลุ่มปัญญาอ่อนระดับน้อย แต่บุคคลปัญญาอ่อนลำดับที่ 6 มีระดับ IQ 37 จัดอยู่ในกลุ่มปัญญาอ่อนระดับปานกลาง ถึงแม้ว่าเวลาที่ใช้ในการฝึกทักษะให้ครบทุกชั้นตอนจะแตกต่างกัน แต่ความแตกต่างก็ไม่มากนัก

-15-

บทที่ 4

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่า ระดับ IQ ไม่จำเป็นต้องเป็นเกณฑ์ที่สำคัญในการตัดสินความสำเร็จในการศึกษาทักษะทางอาชีพเสมอไป ควรจะมีปัจจัยภายนอกหลายๆ ด้านประกอบกัน ดังแสดงได้จากกลุ่มตัวอย่างของบุคคลปัญญาอ่อน ลำดับที่ 1 และลำดับที่ 6

บุคคลปัญญาอ่อน ลำดับที่ 1

บุคคลปัญญาอ่อนขนาดน้อย เพศหญิง อายุ 18 ปี IQ 53 มีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดร้อยเอ็ด บิดามีอาชีพค้าขาย มารดามีอาชีพเย็บผ้าอยู่กับบ้านและช่วยค้าขาย มีพี่น้อง 4 คน เป็นบุตรคนที่ 4 ฝึกทักษะทางอาชีพอยู่ที่โรงพยาบาลราชานุกุล ประเภทประจำ ญาติมารับกลับบ้านในกรุงเทพฯ เดือนละ 1 ครั้ง กลับไปหาบิดามารดาที่จังหวัดร้อยเอ็ดเดือนละ 1 ครั้ง

เป็นบุคคลปัญญาอ่อนที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง เติบโตสมอายุ ร่าเริง ช่วยเหลือตนเองได้ดี ช่วยเหลือการงานดี เข้ากับเพื่อนๆ ได้ดี มีความประพฤติดี เรียบร้อย พูดได้เป็นประโยค พูตรูเรื่อง สามารถพูดโต้ตอบได้ดี เข้าใจคำสั่ง ปฏิบัติตามคำสั่งได้ดี

จากการที่ส่งมาฝึกทักษะทางอาชีพ สามารถฟังคำสั่งได้ดี เข้าใจ ตั้งใจและสนใจในการทำกิจกรรม และสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ดี ประกอบกับบุคคลปัญญาอ่อนมีความถนัด มีความสามารถเฉพาะตัวและขยัน จึงทำให้สามารถทำงานได้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ อีกนัยหนึ่ง เป็นบุคคลปัญญาอ่อนขนาดน้อย IQ 53 จึงทำให้ฝึกทักษะทางอาชีพไม่ค่อยมีปัญหามากนัก เพราะสามารถเข้าใจคำสั่งและรู้จักซักถามเมื่อมีปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหาง่ายๆ เองได้พอควร เนื่องจากเป็นความสนใจเฉพาะตัวของบุคคลปัญญาอ่อนเอง ทำให้ไม่เกิดความเบื่อในการที่จะทำงานซ้ำๆ สามารถทำงานได้เป็นระยะเวลานานๆ และเกิดผลสำเร็จในการฝึกทักษะทางอาชีพนั้นได้เป็นอย่างมาก

บุคคลปัญญาอ่อน ลำดับที่ 6

บุคคลปัญญาอ่อนขนาดปานกลาง เพศหญิง อายุ 18 ปี IQ 37 มีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดสมุทรปราการ บิดามีอาชีพรับจ้างทั่วไป มารดาทำงานโรงงานทอผ้า มีพี่น้อง 2 คน เป็นบุตรคนที่ 1 ฝึกทักษะทางอาชีพอยู่ที่โรงพยาบาลราชานุกุล ประเภทประจำ บิดามารดามารับกลับบ้านทุกวันศุกร์

เป็นบุคคลปัญญาอ่อนที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ตัวเล็ก เติบโตไม่สมอายุ ร่าเริง ช่วยเหลือตนเองได้ดี ช่วยเหลือการงานดี เข้ากับเพื่อนๆ ได้ดี มีความประพฤติดี พูดได้เป็นประโยค พูตรูเรื่อง โต้ตอบได้ เข้าใจคำสั่ง ปฏิบัติตามคำสั่งได้

จากการที่ส่งมาฝึกทักษะทางอาชีพ สามารถฟังคำสั่งได้แต่เป็นไปอย่างช้าๆ ต้องคอยให้ความช่วยเหลือ แต่เด็กมีความสนใจ อดทน ตั้งใจทำพอสมควร บางครั้งเด็กจะมีความสนใจในช่วงระยะเวลาสั้นๆ บ้าง ปัจจัยที่ทำให้บุคคลปัญญาอ่อนสามารถฝึกทักษะทางอาชีพนี้ได้ จากการสังเกต

-16-

มองลึกลงไป จะเห็นว่าบุคคลปัญญาอ่อนมีความถนัด แต่อุปสรรคในการเรียนที่ค่อนข้างช้า คือ ความสามารถเฉพาะตัวนั่นเอง คือ IQ ค่อนข้างต่ำ แต่เมื่อใช้เวลาฝึกทักษะนานๆ เมื่อเกิดความชำนาญแล้ว บุคคลปัญญาอ่อนก็สามารถที่จะทำงานด้านนี้ได้เป็นอย่างดี และเป็นที่น่าพอใจ ถึงแม้ว่าการเรียนรู้ของบุคคลปัญญาอ่อนผู้นี้จะไปอย่างช้าๆ ไม่ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ก็ตาม แต่ก็ไม่เป็นอุปสรรคมากนัก เด็กสามารถเข้าใจคำสั่ง รู้จักซักถามเมื่อมีปัญหา แก้ปัญหาง่ายๆ ได้พอสมควร

นอกจากปัจจัยทางด้านความถนัดแล้ว ยังมีปัจจัยเสริมซึ่งเป็นส่วนประกอบให้บุคคลปัญญาอ่อนอายุ 18 ปี ระดับ IQ 37 สามารถฝึกทักษะทางอาชีพ (การเย็บถุงผ้า) คือ สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ซึ่งบุคคลปัญญาอ่อนผู้นี้ ผู้ปกครองจะมารับกลับบ้าน อาทิตย์ละ 1 ครั้ง นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังสนใจ และส่งเสริมให้ฝึกทักษะการตัดเย็บด้วย โดยการซื้อจักรเย็บผ้าให้ไว้ฝึกที่บ้าน โดยมีมารดาคอยแนะนำและควบคุมดูแล ประกอบกับผู้ปกครองมีการติดต่อกับครูผู้สอน ขอคำแนะนำและสอบถามความก้าวหน้าตลอดเวลา ปัจจัยนี้จึงมีส่วนอย่างมากที่จะเป็นแรงกระตุ้นอีกอย่างหนึ่ง ที่ทำให้การฝึกทักษะทางอาชีพประสบผลสำเร็จ และความสนใจ ความสามารถ ความอดทน เฉพาะบุคคลปัญญาอ่อนผู้นี้ด้วย จึงกล่าวได้ว่า การฝึกทักษะด้านอาชีพนี้ ไม่จำเป็นต้องมีระดับ IQ เป็นตัวกำหนดเสมอไป แต่ควรจะมีส่วนประกอบ เช่น ความถนัด ความสามารถเฉพาะตัว ความอดทน และประกอบกับสิ่งแวดล้อมเอื้ออำนวยเป็นแรงเสริมและกำลังในการสนับสนุนอีกส่วนหนึ่งด้วย

ข้อเสนอแนะ

นอกจากระดับสติปัญญาของบุคคลปัญญาอ่อน ความสามารถเฉพาะตัวและความสนใจของผู้รับการฝึกทักษะด้านอาชีพแล้ว ครูผู้สอนก็มีส่วนช่วยให้การฝึกทักษะด้านอาชีพประสบความสำเร็จได้ อีกนัยหนึ่ง คือ การดัดแปลงกิจกรรม เพื่อช่วยให้บรรลุถึงเป้าหมายดังกล่าว ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น

1. การดัดแปลงลำดับขั้นตอน ปกติทำ 7-8 ขั้นตอน ก็อาจลดเหลือ 3-4 ขั้นตอน
2. กิจกรรมบางอย่างมีรูปแบบที่ซับซ้อน อาจดัดแปลงเป็นรูปแบบง่าย ๆ
3. ปรับระดับความยาก-ง่าย คือ ฝึกทักษะแบบง่ายไปหายาก ปรับระยะเวลาการฝึกทักษะสั้นๆ แล้วค่อยเพิ่มเวลา เช่น 6 นาที 10 นาที 20 นาที 1 ชั่วโมง

การให้กำลังใจหรือแรงจูงใจก็เป็นสิ่งจำเป็น เพื่อกระตุ้นให้บุคคลปัญญาอ่อนฝึกทักษะด้านอาชีพได้ดี เช่น การให้รางวัล คำชมเชย ขนม และสิ่งของ

การจัดทากิจกรรมให้แก่บุคคลปัญญาอ่อน ซึ่งจะต้องคำนึงถึงหลักการสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน หลักการป้องกัน หลักการคงสภาพ และหลักการจัดหาปัญหาสิ่งรบกวน การเลือกกิจกรรม เราควรเลือกให้สูงกว่าความสามารถของบุคคลปัญญาอ่อน 1 ระดับ เพื่อพัฒนาความสามารถของบุคคลปัญญาอ่อนให้สูงขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซาก น่าเบื่อหน่าย และเพื่อกระตุ้นให้เกิด

-17-

ความคิดสร้างสรรค์ หรือบางกรณีบุคคลปัญญาอ่อนจะมีความสามารถต่ำกว่ากิจกรรมมาก แต่ถ้าเขามีความตั้งใจที่จะทำกิจกรรมให้สำเร็จ การด้อยความสามารถก็อาจไม่ใช่อุปสรรคของเขาต่อไป แต่กลับเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ กล่าวคือ ถ้าสามารถทำกิจกรรมประสบความสำเร็จ ย่อมทำให้เกิดความภาคภูมิใจและความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งนับว่าให้ผลคุ้มค่า

สำหรับนักเรียนที่ เมื่อพิจารณาและตัดสินใจได้ว่า มีความสามารถในการฝึกทักษะได้ในระดับหนึ่งแล้ว แต่ไม่สามารถเพิ่มทักษะขั้นตอนที่สูงขึ้นอีกได้ ผู้สอนควรหากิจกรรมรองรับให้เหมาะสมกับความสามารถที่บุคคลปัญญาอ่อนทำได้ และเป็นประโยชน์แก่ตัวบุคคลปัญญาอ่อนและครอบครัว เช่น การฝึกทำงานบ้านซึ่งเป็นงานที่ง่าย เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของครอบครัว

ดังนั้น เนื้อหาต่างๆ ที่กล่าวมา จึงหาใช้ข้อยูได้ไม่ ยังต้องมีการดัดแปลงหาวิธีการฝึกทักษะให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา เป้าหมายเพื่อให้การฝึกทักษะทางอาชีพนี้ ประสบผลสำเร็จของบุคคลปัญญาอ่อนเป็นรายบุคคล

สรุป

บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและผู้พิการ สามารถเรียนรู้ได้เมื่อผู้สอน สอนด้วยวิธีการที่เหมาะสม ให้โอกาสฝึกหัดทำบ่อยๆ จนคล่อง การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพให้กับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและผู้ป่วยจิตเวช เพื่อให้มีความสามารถทั้งในด้านการฝึกอาชีพและทักษะการปรับตัว ปลุกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงาน การฝึกทักษะงานอาชีพให้แก่บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและผู้ป่วยจิตเวชให้ได้ดีนั้น จะต้องมีความร่วมมืออันดียิ่ง ระหว่างผู้ฝึกสอนและผู้ปกครองเพื่อให้มีแนวความคิด จิตสำนึกในทิศทางเดียวกัน มีศักยภาพที่ดีพร้อมที่จะออกไปอยู่ร่วมกับครอบครัว เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยมีงานทำ ปรับตัวเข้ากับบุคคลภายนอกได้ ช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัวเช่นบุคคลทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

1. กัลยา สุตะบุตร : การจัดทำหลักสูตรการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ. กลุ่มงานฟื้นฟูสมรรถภาพ โรงพยาบาลราชานุกูล, เอกสารโรเนียว 2534.
2. กัลยา สุตะบุตร : ความรู้เรื่องภาวะปัญญาอ่อน. โรงพยาบาลราชานุกูล, 2539.
3. กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
: รายงานการวิจัยการติดตามผลผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา.
ท.จ.ก. รุ่งเรืองศาสนการพิมพ์ กทม. เมษายน 2533.
4. คู่มือวิเคราะห์กิจกรรม ในงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยจิตเวช
: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข,
2538.
5. ฉันทนา พิกุลทอง : การส่งเสริมพัฒนาเด็ก. เอกสารประกอบการพิจารณาประเมินผล
งาน. 2539.
6. ฉลวย จุติกุล : การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครอง. หนังสือ 25 ปีโรงพยาบาล
ราชานุกูล 2530.
7. ฉลวย จุติกุล : การให้คำปรึกษาแนะนำ. หนังสือ 25 ปีโรงพยาบาลราชานุกูล
2530.
8. ขวาลา เขียรธนู : ฝึกงานศิลปะเพื่อเป็นการรักษา. วารสารราชานุกูล
ก.ย.-ธ.ค.2538.
9. ประสิทธิ์ ปิ่นกุลบุตร : ศูนย์ฝึกอาชีพบุคคลปัญญาอ่อน. หนังสือ 25 ปีโรงพยาบาล
ราชานุกูล 2530.

10. เรือนแก้ว กนกพงศ์ศักดิ์ และกัลยา สุตะบุตร

: เอกสารประกอบการสัมมนาการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพสำหรับผู้บกพร่องทางสติปัญญา. กลุ่มงานฟื้นฟูสมรรถภาพ โรงพยาบาลราชานุกุล 2539.

11. วินิต วงศ์ว่องการ

: การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ. เอกสารบรรยายประกอบการเรียนการสอนนักศึกษาแพทย์ 2539.

12. อุ่นเรือน อำไพพัสดร์

: การตรวจระดับสติปัญญาเพื่ออะไร. หนังสือ 25 ปีโรงพยาบาลราชานุกุล 2530.